

СЕКЦІЯ 1
ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА РОЗВИТКУ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ:
ДОСВІД, ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ

SECTION 1
THEORY AND PRACTICE OF THE DEVELOPMENT OF THE LEGAL
SYSTEM OF UKRAINE: EXPERIENCE, PROBLEMS AND PROSPECTS

УДК 347.73: 336.22

Атаманчук Н. І.
*доктор юридичних наук, доцент,
провідний науковий співробітник відділу
дослідження проблем правотворчості та адаптації
законодавства України до права ЄС
Науково-дослідного інституту правотворчості та
науково-правових експертиз НАПрН України,
м. Київ, Україна*

ОСОБЛИВОСТІ ПІЛЬГОВОГО АКЦИЗНОГО ОПОДАТКУВАННЯ
ПАЛЬНОГО В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Початок повномасштабної війни на території нашої держави, а також введення в Україні воєнного стану зумовили суттєві зміни у системі акцизного оподаткування пального.

Так, 15 березня 2022 року Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану» № 2120-ІХ [1] було встановлено нульову ставку акцизного податку на такі товари як: бензини моторні (бензини моторні з вмістом свинцю 0,013 г/л або менше із вмістом не менш як 5 мас. % біостанолу або не менш як 5 мас. % етил-трет-бутилового ефіру або їх суміші; інші бензини), інші нафтопродукти, важкі дистиляти (газойль), скраплений газ (пропан або суміш пропану з бутаном) та інші гази, бутан, ізобутан.

Окрім того, Законом № 2120-ІХ було встановлено, що на період дії правового режиму воєнного стану, надзвичайного стану не вважаються реалізацією пального: операції з фізичної передачі (відпуску, відвантаження) пального на митній території України, що здійснюються у зв'язку з примусовим відчуженням або вилученням такого пального для потреб держави відповідно до Закону України «Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану», за умови якщо у майбутньому його попереднім власником або уповноваженою ним особою не буде здійснено заходів щодо отримання

компенсації за примусово відчужене або вилучене пальне; операції з фізичної передачі (відпуску, відвантаження) пального на митній території України, що здійснюються у зв'язку з його передачею Збройним Силам України та добровольчим формуванням територіальних громад, Національній гвардії України, Службі безпеки України, Службі зовнішньої розвідки України, Державній прикордонній службі України, Міністерству внутрішніх справ України, Управлінню державної охорони України, Державній службі спеціального зв'язку та захисту інформації України, іншим утвореним відповідно до законів України військовим формуванням, їх з'єднанням, військовим частинам, підрозділам, установам або організаціям, що утримуються за рахунок коштів державного бюджету, для потреб забезпечення оборони держави, органам місцевого самоврядування, а також на користь центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, сил цивільного захисту та/або закладам охорони здоров'я державної, комунальної власності, та/або структурним підрозділам з питань охорони здоров'я обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій без попереднього або наступного відшкодування їх вартості; операції з фізичної передачі (відпуску, відвантаження) пального на митній території України як гуманітарної допомоги у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України [1].

Уже 21 вересня 2022 року Законом України «Про внесення змін до розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України щодо ставок акцизного податку на період дії правового режиму воєнного, надзвичайного стану» № 2618-IX [2] було відновлено ставки акцизного податку на бензини, важкі дистилати (газойль), біодизель та його суміші, паливо моторне альтернативне в розмірі 100,00 євро за 1000 літрів, а на скраплений газ (пропан або суміш пропану з бутаном) та інші гази, бутан, ізобутан у розмірі 52,0 євро за 1000 літрів на період до припинення або скасування воєнного, надзвичайного стану на території України. Окрім того, Законом 2618-IX встановлено нульову ставку акцизу на пальне для потреб Міністерства оборони України, а також ставку у розмірі 7 % ПДВ на всі види пального. Відновленням акцизного оподаткування пального стала потреба у коштах для забезпечення виконання боргових зобов'язань за запозиченнями, залученими державою або під державні гарантії на розвиток мережі автомобільних доріг загального користування, а також для фінансування дорожніх робіт, у тому числі для забезпечення експлуатаційного утримання доріг та проведення аварійно-відновних робіт на ділянках доріг та штучних спорудах, що зазнали руйнувань та пошкоджень внаслідок збройної агресії російської федерації.

На сьогодні, акцизний податок набуває важливого значення, є складовою економічного фронту, оскільки сприяє наповненню дохідної частини бюджетів, підтримці обороноздатності держави. Динаміка надходження акцизного податку протягом 2017-2021 років підтверджує щорічне зростання його обсягів до бюджету, зокрема: у 2017 р. до державного бюджету надходження становили – 108 293,4 млн. грн., у 2018 р. – 118 852,4 млн. грн., у 2019 р. – 123 357,9 млн. грн., у 2020 році – 138 296,2 млн. грн., у

2021 році – 162 451,2 млн. грн [3]. Аналіз обсягів роздрібного товарообороту пального в Україні протягом 2017-2021 років свідчить також про значні його обсяги (рис. 1) [4].

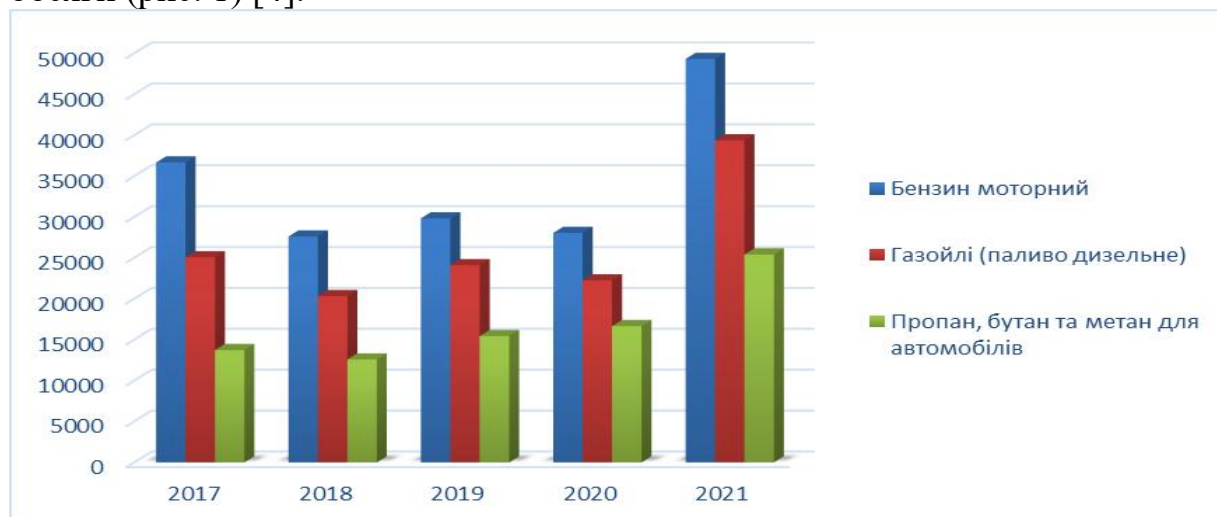

Рис. 1. Обсяги роздрібного товарообороту пального в Україні протягом 2017-2021 р.р., млн. грн.

Зауважимо, що 03 квітня 2023 року у Верховній Раді України зареєстровано проект Закону Проект Закону про внесення зміни до розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України щодо збереження пільгового режиму оподаткування пального на період воєнного стану № 9174 [5]. Законопроектом пропонується зберегти пільговий режим оподаткування пального на весь період воєнного стану, зокрема, і після 1 липня 2023 року, з метою забезпечення стійкості вітчизняного бізнесу.

Ураховуючи вищевикладене, можемо констатувати, що запроваджені зміни акцизного оподаткування пального є необхідними кроками з боку держави на шляху підтримки бізнесу в умовах воєнного стану. В той же час, часті зміни положень Податкового кодексу України, в тому числі і тих, які були внесені кілька місяців тому, повністю нівелюють принцип стабільності податкового законодавства, визначеного статтею 4 Податкового кодексу України, відповідно якого податки та збори, їх ставки, а також податкові пільги не можуть змінюватися протягом бюджетного року. Саме тому, реформування податкової системи України в цілому та внесення змін до Податкового кодексу України зокрема, вимагає більш системного та комплексного підходу, особливо у період воєнного стану.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану: Закон України від 15 березня 2022 року № 2120-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-IX#Text>.
2. Про внесення змін до розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України щодо ставок акцизного податку на період дії правового режиму воєнного, надзвичайного стану: Закон України від 21 вересня 2022 року № 2618-IX. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2618-](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2618-IX#Text)

20#Text.

3. Державна казначейська служба України: Офіційний веб-сайт. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua>.
4. Державна служба статистики України. Офіційний веб-сайт. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>.
5. Про внесення зміни до розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України щодо збереження пільгового режиму оподаткування пального на період воєнного стану: проєкт Закону України від 03 квітня 2023 року № 9174. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/41678>

УДК 342.5 (045)

Банах С. В.

*доктор юридичних наук,
декан юридичного факультету
Західноукраїнського національного
університету*

Бойко П. Г.

*здобувач Західноукраїнського
національного університету*

ПРИНЦИПИ ЗАКОННОСТІ ТА НЕЗАЛЕЖНОСТІ У ДІЯЛЬНОСТІ ПРОКУРАТУРИ: АНАЛІЗ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИХ СТАНДАРТІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Закономірним відображенням сучасної тенденції у напрямі посилення гарантій незалежності працівників прокуратури, стала підвищена увага до існуючих міжнародних стандартів у галузі прав людини, які акумулюють у собі найбільш передові правові концепції, що визначають правове становище особи. Адже саме від ставлення держави до посадової особи, її гідності, інтересів, прав залежить механізм побудови процесуальних правовідносин.

Виходячи з положень міжнародного законодавства, у багатьох країнах спостерігається сплеск реформаторської активності, що ґрунтується як на обліку міжнародного права, так і на прагнення створити щось нове натомість міжнародно-правове регулювання.

Серед європейських джерел правових стандартів функціонування і діяльності органів прокуратури варто особливо відзначити Рекомендацію «Про роль прокуратури в системі кримінального правосуддя» REC (2000) 19 Комітету міністрів Ради Європи, прийняту 6 жовтня 2000 року на 724-ій зустрічі заступників міністрів [1].

Відповідно до даного рекомендаційного акту, прокуратура – це орган державної влади, який від імені громадянського суспільства й у суспільних інтересах здійснює правозастосування, у випадку якщо порушення законодавства